

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ημερήσια Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

Ετος 106ο ■ Αρ. φύλλου 31.995 ■ Ιδρυτής: Γ. Α. Βλάχος

ΑΘΗΝΑ, ΣΑΒΒΑΤΟ 23 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 2025

www.kathimerini.gr • € 1,20

Δορυφόροι θα ελέγχουν τα θαλάσσια πάρκα

Τα μέτρα στην Αμοργό

Λιμενικό σκάφος παντός καιρού θα στείλει η κυβέρνηση στην Αμοργό, προκειμένου να φυλάξει τις περιοχές όπου θα απαγορευθεί η αλιεία. Επίσης, στους αλιευτικούς περιορισμούς θα προστεθούν και περιβαλλοντικοί, όπως η απαγόρευση αγκυροβόλησης εκτός ενδεδειγμένων χώρων. «Στο πλαίσιο του εθνικού πάρκου Νοτίου Αιγαίου, θα δημιουργηθεί ειδική δορυφορική υποδομή η οποία θα ελέγχει όλες τις περιοχές», λέει ο υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας Σταύρος Παπασταύρου. Σελ. 6

ΣΗΜΕΡΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Αντιδράσεις μετά τους γρίφους του Τσίπρα

Κινητικότητα και αντιδράσεις έχουν προκαλέσει η συνέντευξη του Αλέξη Τσίπρα στη Le Monde και η εντεινόμενη φημολογία για δημιουργία νέου κόμματος. Στο κυβερνητικό στρατόπεδο δεν πιστεύουν πως είναι μια αρνητική εξέλιξη και ετοιμάζονται για σύγκρουση εν' όλης της ύλης για την περίοδο 2015-19. Με προβληματισμό αντιμετωπίζεται το θέμα από στελέχη της Κουμουνδούρου και της Χαριλάου Τρικούπη. Σελ. 4

● **ΜΚΟ:** Επιστολή προς τον πρωθυπουργό έστειλαν 67 Μπ Κυβερνητικές Οργανώσεις, υπερασπιζόμενες το έργο και την προφορά τους. Σελ. 6

ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

του Αρη Αλεξανδρή Σελ. 4

■ Άρθρο του Θοδωρή Γεωργακόπουλου

Σελ. 13

ΘΕΩΡΕΙΟ

Σελ. 2

■ Ο Κούντερας, το Αστείο, το πολύτιμο κιούμπος

Βιβί Βασιλοπούλου
Αναγνώστρια
Σελ. 8

BATMAN FOR ATHENS

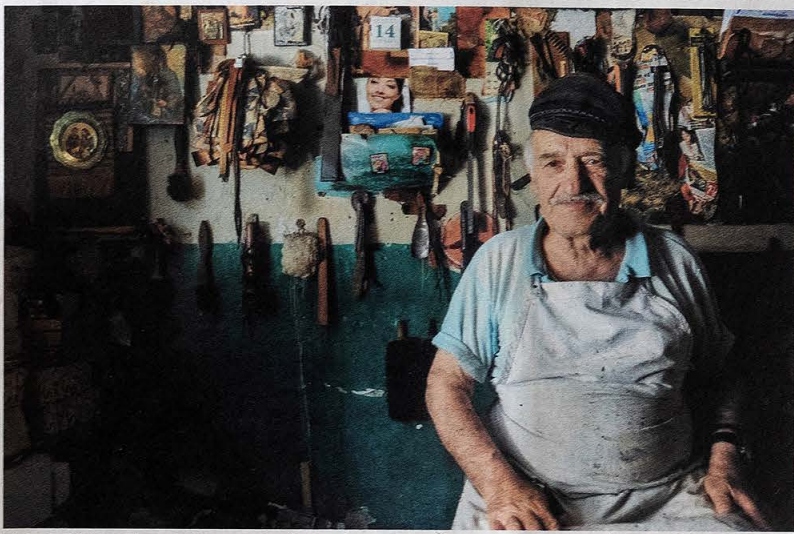
Σελ. 14

● **Πρόγραμμα Revision:** Ψυχολογική υποστήριξη και εκμάθηση πρακτικών αυτοεξυπηρέτησης είναι μεταξύ όσων προσφέρει το πρόγραμμα Revision σε άτομα άνω των 60 με απώλεια όρασης. Σελ. 7

● **Εκπαιδευτικοί:** Κάποιοι καθηγητές διορίστηκαν σε δημοτικό σχολείο, άλλοι «διορίστηκαν» πάλι, καθ' ότι διορισμένοι. Τα λάθη που εντοπίστηκαν στους πίνακες των εκπαιδευτικών. Σελ. 6

● **Louis Vuitton:** Συνθήκες σύγχρονης δουλειάς διαπίστωσαν οι ιταλικές αρχές σε βιοτεχνία πολυτελών ενδυμάτων του γαλλικού ομίλου LVMH, με εργάτες να διαβιούν σε άθλια καταλύματα στερούμενοι εργασιακών δικαιωμάτων. Σελ. 11

Οι μάστορες της Τήνου

Τα παραδοσιακά επαγγέλματα που χάνονται με τους τεχνίτες τους, όπως ο τσαγκάρης Αχιλλέας Χριστοφόρου που έχει φύγει πλέον από τη ζωή, αλλά και εκείνα που διατηρούνται με μεγάλες δυσκολίες στο νησί της Τήνου, αναδεικνύει το φωτογραφικό λεύκωμα «Ανθρώπων Εργα». Σελ. 14

Ιδρύεται πρότυπο κέντρο κατά της άνοιας

Με τη συνδρομή κορυφαίων ξένων και ομογενών επιστημόνων

Την ίδρυση Κέντρου Αριστείας για την Άνοια δρομολογεί η κυβέρνηση σε συνεργασία με την «Πρωτοβουλία '21», με στόχο να διαμορφωθεί ένα περιβάλλον αποτελεσματικής διαχείρισης της νόσου. Μέσω του κέντρου επιδιώκεται με τη συνδρομή κορυφαίων ξένων και ομο-

γενών επιστημόνων η αξιοποίηση όλων των σύγχρονων διαγνωστικών εργαλείων που μπορούν να καθυστερήσουν σημαντικά την εξέλιξη της νόσου, η παροχή συμβουλευτικής και ψυχολογικής στήριξης σε οικογένειες ασθενών και η εκπαίδευση φροντιστών. Σελ. 5

Αναδρομικά 27 μηνών για 47.055 αποστράτους

Στα 2.800 ευρώ υπολογίζεται το μέσο ποσό προς επιστροφή

Ποσά που έχουν παρακρατηθεί για διάστημα 27 μηνών από τα μερίσματα των Μετοχικών Ταμείων Στρατού, Ναυτικού και Αεροπορίας θα λάβουν αναδρομικά από τον ΕΦΚΑ 47.055 απόστρατοι. Η καταβολή των αναδρομικών θα πραγματοποιηθεί τη Δευτέρα 25 Αυγούστου και το μέσο πο-

σό προς επιστροφή υπολογίζεται σε 2.800 ευρώ. Άλλοι 43.000 συνταξιούχοι, στην πλειονότητά τους με περισσότερα από 30 χρόνια ασφάλισης, θα λάβουν σταδιακά, από το φθινόπωρο, αναδρομικά ποσά που προκύπτουν από τον επανυπολογισμό των κύριων συντάξεών τους. Σελ. 24

Συνομιλίες χωρίς Ζελένσκι θέλει η Μόσχα

Σκληρή γλώσσα από Λαβρόφ

«Ατομο που παριστάνει τον ηγέτη» χαρακτήρισε τον Βολοντίμιρ Ζελένσκι ο Σεργκέι Λαβρόφ, θέτοντας υπό ισχυρή αμφιβολία τη συνάντηση του Βλαντιμίρ Πούτιν με τον Ουκρανό ομόλογό του που επιδιώκει ο Ντόναλντ Τραμπ. Ο επικεφαλής της ρωσικής διπλωματίας υποστήριξε ότι ο Πούτιν επέδειξε ευελιξία στην Αλάσκα, αλλά ο Ζελένσκι απάντησε με «όχι σε όλα». Για σκόπιμη υπονόμευση της συνάντησης κατηγορήσε το Κρεμλίνο ο Ουκρανός πρόεδρος, ζητώντας πρόσθετες κυρώσεις. Σελ. 9

Ο λιμός σκοτώνει τη Γάζα

Σε κατάσταση λιμού κήρυξε χθες επισήμως την πόλη της Γάζας και τα περίχωρά της η αρμόδια υπηρεσία του ΟΗΕ, επισημαίνοντας ότι η καταστροφική κατάσταση θα επεκταθεί γρήγορα και στις υπόλοιπες περιοχές της Λωρίδας, εφόσον δεν αποκατασταθεί άμεσα η τροφοδοσία. Σελ. 10

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Η νόμιμη μετανάστευση

Το εθνικό συμφέρον υπαγορεύει να διαθέτει η χώρα τους απαιτούμενους ανθρώπινους πόρους προκειμένου να αναπτύσσεται. Καμία πολιτική για το δημογραφικό δεν μπορεί να καλύψει τις άμεσες ανάγκες για εργατικά χέρια. Πρέπει να καθιερωθεί και νόμιμη οδός προσέλευσης μεταναστών για τους κλάδους που έχουν κενές θέσεις και για όσο χρειάζεται. Με σχέδιο και διαφάνεια.

ΣΧΟΛΙΟ | ΤΗΣ ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ

Λιγοστεύουν οι μαθητές, λιγοστεύει η ελπίδα

Κι αν το πρώτο κουδούνι είναι και το τελευταίο; Το ερώτημα, πριν από χρόνια, θα ήταν τρολογαγικό. Εξάλλου, οι νοσταλγικές αναμνήσεις για την «πρώτη μέρα στο σχολείο» μαζί με φωτογραφικά τεκμήρια είναι από τα πιο προσφιλή θέματα στον Τύπο και στα κοινωνικά δίκτυα. Και ύστερα έρχεται η κατάρρευση. Το διαγνωσμένο, οξύ, δημογραφικό πρόβλημα της χώρας εγγράφεται στις απώλειες: το 2010 τον δρόμο για την Α' Δημοτικού είχαν πάρει 115.000 παιδιά, ενώ το 2025 αναμένονται 71.200. Περίπου 44.000 λιγότερα μέσα σε 15 χρόνια. Και οι ενδείξεις είναι δυσοίωνες όχι μόνο για την Πρωτοβάθμια, αλλά και για τη Δευτεροβάθμια και την Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. Η γενική διαπίστωση ότι οι θάνατοι στη χώρα μας είναι διπλάσιοι από τις γεννήσεις φαίνεται και στα άδεια θρανία, στα κλειστά σχολεία. Φέτος δε, 25 Νηπιαγωγεία και 13 Δημοτικά δεν θα

λειτουργήσουν στην Ηπειρο λόγω έλλειψης μαθητών. Η συρρίκνωση του μαθητικού πληθυσμού είναι ο ένας βραχίονας του προβλήματος. Η ερήμωση χωριών της ορεινής, κυρίως, ηπειρωτικής χώρας αλλά και απομακρυσμένων νησιών στις Κυκλάδες, όταν φυσικά φεύγουν οι ορδές των τουριστών και έρχεται η πραγματικότητα, είναι ο άλλος βραχίονας του προβλήματος. Χιλιάδες (4.904) τα μονοθέσια και διθέσια νηπιαγωγεία και δημοτικά, σπαρμένα ανά την Ελλάδα. Να κλείσουν ή να παραμείνουν ανοικτά και με ποιες παιδαγωγικές και μαθησιακές προϋποθέσεις; Οι απαντήσεις, που τώρα γίνονται επιτακτικές και προκαλούν θόρυβο, κάποτε, απλώς, δεν απασχολούσαν. Ας ανοίξουμε, όμως, το κάδρο για να δούμε με μεγαλύτερη σαφήνεια την ελληνική «ιδιαιτερότητα»: Η Φινλανδία, από τις χώρες με πολλά ολιγοθέσια scho-

λεία, έχει αποφασίσει να τα διατηρεί, αλλά συνδυαστικά προσφέρει οικονομική ενίσχυση τόσο στα σχολεία όσο και στους εκπαιδευτικούς τους. Αυτό βεβαίως σημαίνει μια τεράστια επένδυση. Καθώς ένα σχολείο δεν αποτελεί μόνο μηχανισμό μάθησης αλλά είναι και κοινωνικός χώρος, ένα κέντρο που εκπαιδεύει όχι μόνο μαθητές αλλά και τους γονείς και την τοπική κοινωνία, η ύπαρξη ολιγοθέσιων σχολείων απαιτεί εκπαιδευτικούς εκπαιδευμένους γι' αυτήν την πρόκληση». Η επισήμανση της κ. Αλεξάνδρας Ανδρούσου, αρμόδιας καθηγήτριας του ΕΚΠΑ, στη χθεσινή «Κ» αποκαλύπτει έναν κόσμο μακρινό και ξένο. Χώρες όπου η εκπαίδευση (με ή χωρίς την πίεση του δημογραφικού) αποτελεί προτεραιότητα. Εκεί όπου οι «τεράστιες επενδύσεις» προσβλέπουν στο μέλλον: δεν το ακυρώνουν από ιδιοτέλεια, άγνοια, στολμία ή αδιαφορία.

ΒΟΛΦΓΚΑΝΓΚ ΜΠΕΡΝΑΟΥΕΡ Η Ελλάδα που έζησα

Ένα μικρό τοπικό γλέντι στην Κάρπαθο. Εικόνες μιας Ελλάδας που αρχίζουν να σπανίζουν αποτύπωσε ο Ελβετός γιατρός και λάτρης της φωτογραφίας Βόλφγκανγκ Μπερνάουερ που βρέθηκε στη χώρα μας για πρώτη φορά τριάντα χρόνια πριν. «Το βιβλίο του «My Greek village», με χιλιάδες εικόνες, «αναδεικνύει τις θετικές πτυχές της ζωής σ' ένα χωριό: την τοπική παραγωγή, τους δεσμούς μεταξύ της κοινότητας, την αλληλεγγύη, την αίσθηση της πατρίδας», όπως λέει στην «Κ». Σελ. 3

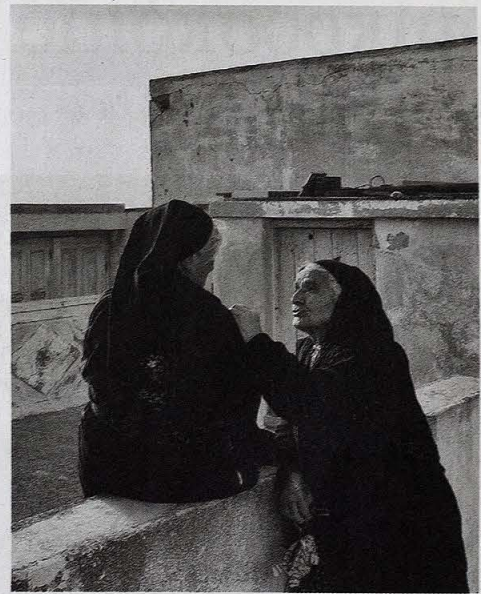

Αμοργός, 2019

Σε λίγο η θεία Λειτουργία θα τελειώσει· ο καθγιασμένος άρτος θα προσφερθεί στους πιστούς. Ανάμεσά τους το γελαστό κορπάκι που βγαίνει από την εκκλησία κρατώντας λίγα λουλούδια.

Κρήτη, 2002

Ο κύριος Νίκος, υποδηματοποιός. Το εργαστήριό του φημίζεται για τις παραδοσιακές μπότες που επί δεκαετίες κατασκευάζει, πάνω σε δικά του μοντέλα και με σόλες από παλιά ελαστικά αυτοκινήτων.

Κάρπαθος, 2022

Οι πιο πρόσφατες φωτογραφίες από όσες περιλαμβάνονται στο λεύκωμα τραβήχτηκαν εκεί όπου ξεκίνησε για τον Μπερνάουερ η όμορφη ελληνική «περιπέτειά» του: στο χωριό Ολυμπος της Καρπάθου.

«Φωτογράφισα έναν κόσμο που χάνεται»

Ο Βόλφγκανγκ Μπερνάουερ μιλάει για την προσπάθειά του να αποτυπώσει με τον φακό την αυθεντική Ελλάδα

Της ΤΑΣΟΥΛΑΣ ΕΠΤΑΚΟΙΛΗ

Μεγάλωσε σε ένα σπίτι όπου η αγάπη για τη φωτογραφία ήταν μεγάλη. Ο παππούς του, μάλιστα, υπήρξε ο εφευρέτης του πολωτικού φίλτρου. Οι γυάλινες πλάκες και τα παλιά μηχανήματα από την οικογενειακή συλλογή, την οποία ο χημικός πατέρας του διαφύλαξε με ευλάβεια, έγιναν κίνητρο ώστε ο Ελβετός οφθαλμίατρος Βόλφγκανγκ Μπερνάουερ να ξεκινήσει, ήδη από την εφηβεία, τα δικά του φωτογραφικά πειράματα, εμπλουτίζοντας τη συλλογή των φωτογραφιών του κυρίως μέσα από τα ταξίδια του.

Το 1996 βρέθηκε για πρώτη φορά στην Ελλάδα: Πέρασε τις μέρες της Μεγάλης Εβδομάδας και του Πάσχα στην Ολυμπο της Καρπάθου. Η εμπειρία ήταν για εκείνον μοναδική. «Οι άνθρωποι, τόσο ζεστοί και φιλικοί, ο συνδυασμός της κατάνυξης και της γιορτής, το νόημα της Ανάστασης και η αυθεντική ατμόσφαιρα του χωριού – όλα αυτά ήταν πρωτόγνωρα για μένα και με συγκίνησαν βαθιά», λέει στην «Κ» από την άλλη άκρη της τηλεφωνικής γραμμής, από τη Ζυρίχη όπου ζει.

Νησιά και ενδοχώρα

Εκείνο το ταξίδι έγινε αφορμή για ένα μεγάλο φωτογραφικό πρότζεκτ: άρχισε να ταξιδεύει στην νησιωτική Ελλάδα αλλά και στην ενδοχώρα –σε Δωδεκάνησα, Κυκλάδες, Αρκαδία, Φωκίδα, Ηπείρο– στρέφοντας τον φακό του σε μικρά χωριά και στους κατοίκους τους, δίνοντας έμφαση σε μέρη όπου ο παραδοσιακός τρόπος ζωής έβρισκε ακόμη χώρους να ανασαίνει –ξωκλήσια και αρχαιολογικούς χώρους, εργαστήρια τεχνιτών και καφενεία, παντοπωλεία και αυλές σπιτιών–, σε αντικείμενα, κατασκευές και τελετουργίες που εξαφανίζονται με τα χρόνια. Ακόμη και μετά τον γάμο του με την Τζούλια και τη γέννηση των τεσσάρων παιδιών τους, της Σελίνα, του Ράφαελ, της Λετίσια και της Σόφι, εκείνος συνέχισε να επισκέπτεται συχνά και για μεγάλα διαστήματα την Ελλάδα. Στη σύζυγό του, μάλιστα, αφιερώνει το βιβλίο, «γιατί όχι μόνο ανεχόταν την απουσία μου, αλλά και υποστήριζε ενεργά αυτό το φιλόδοξο έργο».

Μέχρι το 2024 είχε συγκεντρώσει χιλιάδες εικόνες – πρώτη ύλη για την έκδοση «My Greek village» που κυκλοφόρησε στην Ελβετία το 2019 από τον εκδοτικό οίκο Bildergut και πρόσφατα στη χώρα μας, σε ελληνικά και αγγλικά, από τις εκδόσεις Πατάκη. Σκοπός του δεν ήταν

«Το βιβλίο είναι μια καταγραφή για τις επόμενες γενιές, που παράλληλα θέτει καίρια ερωτήματα: Ποια στοιχεία της ζωής στο χωριό είναι σημαντικά; Ποια θέλουμε και πρέπει να διασώσουμε και να πάρουμε μαζί μας;».

απλώς να παρουσιάσει μια σειρά εικόνων, αλλά να προσφέρει το «απόσταγμα» της ελληνικής πολιτιστικής κληρονομιάς, να αφηγηθεί ιστορίες διαπροσωπικών σχέσεων, οικογένειας, ταυτότητας, φιλοξενίας.

«Για χιλιάδες χρόνια, το χωριό ήταν η πιο κοινή μορφή οικισμού στην Ελλάδα. Αυτό άλλα-

ξε μόνο στη διάρκεια του 20ού αιώνα με την ανάπτυξη των μεγάλων πόλεων. Το βιβλίο μου αναδεικνύει τις θετικές πτυχές της ζωής σ' ένα χωριό: την τοπική παραγωγή, τους δεσμούς μεταξύ της κοινότητας, την αλληλεγγύη, την αίσθηση της πατρίδας. Είναι μια καταγραφή για τις επόμενες γενιές, που παράλληλα θέτει καίρια ερωτήματα: Ποια στοιχεία της ζωής στο χωριό είναι σημαντικά; Ποια θέλουμε και πρέπει να διασώσουμε και να πάρουμε μαζί μας στο μέλλον; Με άλλα λόγια, το ελληνικό χωριό είναι ένα ιδεώδες, που οφείλουμε να προστατεύσουμε και να υπερασπιστούμε».

Αν μπορούσε να προσκαλέσει τους

αναγνώστες να ζήσουν μόνο ένα πράγμα από τα χωριά που φωτογράφησε, ποιο θα ήταν: μια μυρωδιά, ένα γεύμα, μια συζήτηση, ένα τελετουργικό; «Ένα τελετουργικό!» απαντά αμέσως ο Βόλφγκανγκ Μπερνάουερ. «Τον εορτασμό του ελληνικού Πάσχα στο “δικό μου” ελληνικό χωριό».

Ο Ελβετός οφθαλμίατρος Βόλφγκανγκ Μπερνάουερ βρέθηκε για πρώτη φορά στην Ελλάδα το 1996.

Το πάτωμα της εκκλησίας στρωμένο με φύλλα βασιλικού και άγρια βότανα –αέχαστη ευωδία. Το αρνί του Πάσχα, μαγειρεμένο σε ξυλόφουρνο πάνω σε κλαδιά ελιάς – ασύγκριτο γεύμα. Η συζήτηση με τον Τάσο, τον δάσκαλο του Δημοτικού, που κάνει τα πρώτα του επαγγελματικά βήματα σε αυτό το απομονωμένο μέρος – βαθιά συγκινητική».

«Η χώρα σας είναι ένα μάθημα οπτικής αντίληψης. Το έντονο φως του ήλιου, ο χαμηλός ορίζοντας κοντά στη θάλασσα και ο καθαρός ουρανός δημιουργούν ένα μοναδικό παιχνίδι σκιών και αντανakλάσεων πάνω στα λευκά κτίρια».

Η Ελλάδα συχνά συνδέεται με έντονο φως, δυνατές σκιές και ζωηρά χρώματα. Πώς επηρέασε το ελληνικό τοπίο το φωτογραφικό ύφος του; «Η χώρα σας είναι ένα μάθημα οπτικής αντίληψης. Το έντονο φως του ήλιου, ο χαμηλός ορίζοντας κοντά στη θάλασσα και ο καθαρός ουρανός δημιουργούν ένα μοναδικό παι-

χνίδι σκιών και αντανakλάσεων πάνω στα λευκά ή αβυσσώδη κτίρια», τονίζει.

Διπλή ματιά

Η κουβέντα έρχεται στη δουλειά του. Βρίσκει κάποια σχέση ανάμεσα στην εξέταση του ανθρώπινου ματιού και στην παρατήρηση ενός τόπου μέσα τη φωτογραφική μηχανή; Και αυτή η ενασχόληση άλλαξε τον τρόπο που αντιλαμβάνεται την «όραση» – ιατρικά και μεταφορικά; «Σε μια κλασική οφθαλμολογική εξέταση με οχισμοειδή λυχνία, χρησιμοποιούμε διαφορετικές εντάσεις φωτός, γωνίες, σκιές και αντανakλάσεις. Η καλλιτεχνική φωτογραφία χρησιμοποιεί ακριβώς τις ίδιες τεχνικές», εξηγεί ο συνομιλητής του. «Όσο για το δικό μου “κέρδος” από αυτό; Φωτογραφίζοντας έμαθα να βλέπω την ομορφιά στο απλό, το παλιό, το φθαρμένο και σε ανθρώπους που προηγουμένως δεν είχα “δει” πραγματικά...».

Πολύχρωμο μωσαϊκό

Μέσα από αυτή την προσέγγιση ο Βόλφγκανγκ Μπερνάουερ έφτιαξε ένα πολύχρωμο μωσαϊκό, ένα μοναδικό μικρόκοσμο, μια συναρπαστική πινακοθήκη με πορτρέτα ανθρώπων. Στις σελίδες του «Το ελληνικό χωριό μου» συναντάται ο Θεόδωρος (ψήνει καφέ πίσω από τον πάγκο του καφενείου που άνοιξε ο παππούς του το 1923) με τον Παναγιώτη (ζυμώνει ψωμί στον φούρνο που έφτιαξε ο πατέρας του το 1922)· η Ειρήνη (μοναχή σε μικρό ορεινό μοναστήρι) με τον Θωμά (που δεν είναι πια σε θέση να ζήσει την οικογένειά του με το σωματοποιό του και ασχολείται με τα μελίσσια)· ο Δημήτρης (που αν και συνταξιοδοτήθηκε εξυπηρετεί ακόμη κάποιους τακτικούς πελάτες στο κουρείο του) με τον Αναστάσιο (που συνεχίζοντας την παράδοση της οικογένειάς του κατασκευάζει βαρέλια και έπιπλα).

«Όλα αλλάζουν με γοργούς ρυθμούς», παραδέχεται ο Ελβετός φωτογράφος. «Τα παλιά καφενεία δίνουν τη θέση τους σε απρόσωπα καφέ, τα εργαστήρια κλείνουν, η παράδοση αντικαθίσταται από το φολκλόρ, η νεωτερικότητα έχει πια επικρατήσει. Φωτογράφισα έναν κόσμο που χάνεται, γιατί η φωτογραφία είναι ένα από τα πιο αποτελεσματικά μέσα για να αφηγηθείς την Ιστορία. Όμως είναι ολοένα και πιο δύσκολο να βρω και να αποτυπώσω την αυθεντική Ελλάδα. Ο χρόνος του ελληνικού χωριού που απεικονίζεται στο βιβλίο μου, δυστυχώς, τελειώνει...».